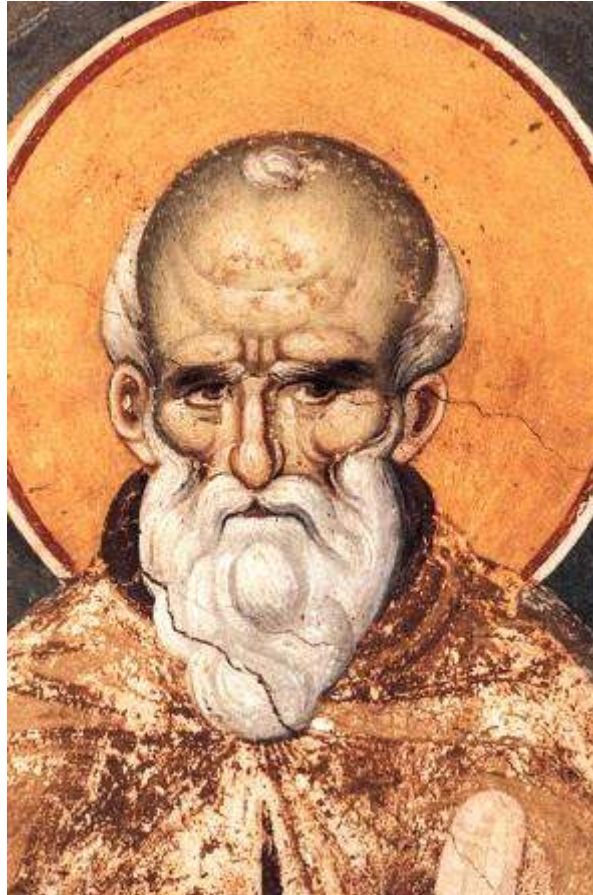

**Επιλογή ερωταποκρίσεων από το έργο
“Προς Θαλάσσιον περί Διαφόρων Απόρων της Θείας Γραφής”
του αγίου Μαξίμου του Ομολογητού:**

Απόδοση στα Νέα Ελληνικά από το βιβλίο της σειράς **ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΑΣΚΗΤΙΚΩΝ - ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ**

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Τα πάθη είναι κακά καθεαυτά ή ανάλογα με τη χρήση τους; Εννοώ την ηδονή και τη λύπη, την επιθυμία και το φόβο και όσα ακολουθούν.

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Αυτά τα πάθη, όπως και τα λοιπά, δεν συνδημιουργήθηκαν μαζί με τη φύση των ανθρώπων, γιατί θα συντελούσαν και στον ορισμό της φύσης του ανθρώπου. Υποστηρίζω αντίθετα, αυτό που έμαθα από το μεγάλο Γρηγόριο Νύσσης, ότι εισήλθαν μετά την έκπτωση από την τελειότητα και προσκολλήθηκαν στο αλογότερο μέρος του ανθρώπου, με τα οποία, αντί της θείας και μακάριας εικόνας, ευθύς αμέσως με την παράβαση έγινε φανερή κι ευδιάκριτη στον άνθρωπο η ομοίωση του με τα άλογα ζώα. Γιατί έπρεπε, αφού κατακαλύφθηκε η αξία του

λόγου από τα γνωρίσματα της αλογίας που με τη γνώμη του τράβηξε στον εαυτό του, δίκαια να τιμωρείται η ανθρωπίνη φύση, οικονομώντας σοφά έτσι ο Θεός να συναισθανθεί ο άνθρωπος το λογικό μεγαλείο του νου του.

Ωστόσο γίνονται καλά και τα πάθη στους σπουδαίους ανθρώπους, όταν, αποχωρίζοντας τα σοφά από το σώμα, τα μεταχειρίζονται προς απόκτηση του ουρανού. Για παράδειγμα την επιθυμία θα τη μετατρέψουν σε κίνηση που ορέγεται την νοερή έφεση των θείων, ενώ την ηδονή θα την κάνουν αγαθή ευφροσύνη της θελητικής ενέργειας του νου για τα θεϊκά χαρίσματα. Επίσης το φόβο θα τον κάνουν φροντίδα που προφυλάγει από τη μελλοντική τιμωρία εξαιτίας πλημμελημάτων, ενώ τη λύπη μεταμέλεια που διορθώνει ένα υπάρχον κακό, και μ' ένα λόγο, σύμφωνα με τους σοφούς γιατρούς που αφαιρούν με το δηλητηριώδες σώμα του ερπετού της έχιδνας τη λέπρα που πράγματι υπάρχει η υποθέτουν, χρησιμοποιούν αυτά τα πάθη για την αναίρεση μιας παρούσας η αναμενόμενης κακίας για την απόκτηση και τη φύλαξη της αρετής και της γνώσης. Είναι λοιπόν αυτά τα πάθη καλά, όπως είπα, σύμφωνα με τη χρήση τους σε εκείνους που αιχμαλωτίζουν κάθε σκέψη και την κάνουν να υπακούει στο Χριστό.

Αν κάτι από αυτά λέγεται και για το Θεό από τη Γραφή ή για τους αγίους, για το Θεό για χάρη μας, επειδή κατάλληλα με τα δικά μας πάθη αποκαλύπτει τις σωτήριες για μας κι αγαθοποιές εκδηλώσεις της πρόνοιας, και για τους άλλους, επειδή δεν μπορούν μ' άλλο τρόπο να προσφέρουν τις νοερές σχέσεις τους και διαθέσεις προς το Θεό με σωματική ζωή, χωρίς τα γνωστά πάθη της φύσης μας.

ΣΧΟΛΙΑ

1. Τις διάφορες εκδηλώσεις της πρόνοιας, σχετικά μ' εμάς, τις διαμορφώνει η Γραφή ανάλογα με τα γνωστά σ' εμάς πάθη.
2. Την όποια σχέση των αγίων με το Θεό η Γραφή τη δηλώνει με τούτα τα ονόματα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Αν ο Δημιουργός δημιούργησε όλα τα είδη που αποτελούν τον κόσμο μέσα στις έξι μέρες, τι κάνει ο Πατέρας στη συνέχεια; Γιατί λέει ο Σωτήρας ο Πατέρας μου εργάζεται ως τώρα, και εγώ εργάζομαι. Μήπως εννοεί τάχα τη συντήρηση των ειδών που έχουν δημιουργηθεί;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Αφού ο Θεός ολοκλήρωσε τους πρώτους λόγους των ^{Ιω. 5,17} δημιουργημάτων και τις γενικές ουσίες των όντων με μιας, όπως αυτός γνωρίζει, εργάζεται ακόμη όχι μονάχα για τη συντήρηση αυτών των ίδιων των δημιουργημάτων στο είναι, αλλά και για την πραγματική δημιουργία των μερών που υπάρχουν δυνάμει σ' αυτά, αλλά και την εξέλιξη και τη σταθεροποίηση και ακόμα και την εξομοίωση με την πρόνοια των επιμέρους προς τα γενικά, ώσπου, ενώνοντας την αυτόγνωμη ορμή των μερικών με το γενικότερο φυσικό λόγο της λογικής ουσίας μέσω της κίνησης των μερικών προς το αγαθό είναι, τα κάνει σύμφωνα μεταξύ τους και με το όλο και ταυτοκίνητο, χωρίς να έχουν τα επιμέρους προς τα καθόλου τη διαφορά της γνώμης, αλλά να επικρατήσει σε όλα ο ίδιος λόγος και χωρίς να διαιρείται ως προς τις εκδηλώσεις εκείνων στα οποία αποδίδεται εξίσου, και να παρουσιάσει έτσι πραγματοποιούμενη την θεοποιητική χάρη των όλων, αυτήν για την οποία έγινε άνθρωπος ο Θεός και Λόγος και λέει ο Πατέρας μου εργάζεται ως τώρα κι

εργάζομαι κι εγώ. Ο ένας δηλαδή εργάζεται ευδοκώντας κι ο άλλος πράττοντας ως αυτοουργός και το άγιο Πνεύμα συμπληρώνει κατ' ούσίαν την ευδοκία του Πατέρα για όλα και την αυτοουργική πράξη του Υιού, για να γίνει δια μέσου όλων και μέσα σε όλα ένας ο τριαδικός Θεός, ανάλογα ολόκληρος στον καθένα σύμφωνα με τη χάρη που αξιώνονται και να θεωρείται μέσα σε όλα, έτσι όπως μέσα σε κάθε μέλος του σώματος ενυπάρχει η ψυχή φυσικά και χωρίς μείωση.

ΣΧΟΛΙΑ

1. Μέσα στην ύλη, δηλαδή την καθολική ουσία των όντων, υπάρχουν δυνάμει τα μερικά που γίνονται από την ύλη ανάλογα με το μέρος, τη γένεση των οποίων, λέει, κάνει πρόδηλα ο Θεός.

2. Εξομοίωση των μερικών προς το καθόλου λέει την ένωση όλων των ανθρώπων με μια κίνηση της γνώμης τους προς το λόγο της φύσης, ένωση που κάνει ο Θεός με την πρόνοια του, για να πραγματοποιηθεί έτσι και μία γνώμη, όπως είναι μία η φύση όλων, καθώς θα είναι ενωμένοι όλοι μεταξύ τους και με το Θεό μέσω του Πνεύματος.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Ποια είναι μεταφορικά η καταραμένη γη στην εργασία του Αδάμ και τι σημαίνει το θα τη λάβεις αυτήν ως τροφή σου με λύπες; Επίσης τι σημαίνει το θα τρως χόρτο αφού φυτρώσουν αγκάθια και τριβόλια και τι το τελευταίο, θα φας το ψωμί σου με τον ιδρώτα του προσώπου σου; [Γεν. 3,17-19] Και όμως ποτέ δεν θεάθηκε άνθρωπος να τρώει γη ούτε χόρτο, ούτε όσοι τρώνε ψωμί το τρώνε σύμφωνα με την απόφαση της ιεράς ιστορίας με τον ιδρώτα του προσώπου τους.

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Η γη η καταραμένη στην εργασία του Αδάμ είναι η σάρκα του Αδάμ, που γίνεται πάντοτε με τα έργα του Αδάμ, εννοώ τα πάθη του νου που έγινε γη, καταραμένη για την ακαρπία των αρετών ως έργων του Θεού, που τρώει με πολλή οδύνη και λύπη απολαμβάνοντας μικρή ηδονή από αυτήν. Γι' αυτή την φθαρτή απόλαυση γεννά για τον άνθρωπο φροντίδες και μέριμνες, όμοια μ' αγκάθια, και μεγάλους πειρασμούς και κινδύνους ωσάν τριβόλια, που τον κατατρύχουν επώδυνα από παντού στο λόγο και στο θυμό και την επιθυμία, ώστε, μόλις μπορέσει να περιποιηθεί την υγεία και την ευεξία της σαν χόρτο που μαραίνεται και να τη φάει, δηλαδή να επιτύχει, και τότε έπειτα από πολλή επανακύκλωση των δεινών με τον ιδρώτα του προσώπου του, δηλαδή με τον σωματικό κάματο και τον μόχθο της φιλοπερίεργης παρατήρησης των αισθητών, να έχει σαν ψωμί το μέσο για τη συντήρηση της παρούσας ζωής ή με την τέχνη ή με κάποιαν άλλη σοφή μεθόδευση για τη ζωή.

Ή καλύτερα, γη του Αδάμ είναι η καρδιά, που δέχτηκε την κατάρα της αφαίρεσης των ουράνιων αγαθών εξαιτίας της παράβασης. Τη γη αυτή είναι που τρώει κατά την πρακτική φιλοσοφία με πολλές θλίψεις καθαρμένη από την κατάρα των έργων της αισχύνης που βαραίνει τη συνείδηση. Και πάλι τους λογισμούς που όμοια μ' αγκάθια φυτρώνουν σ' αυτή για τη γένεση των σωμάτων και όμοια με τριβόλια τους λογισμούς πρόνοιας και κρίσης για τα ασώματα αποκαθαίροντάς τους με το λόγο θερίζει πνευματικά σαν χόρτο τη φυσική θεωρία. Και έτσι, σαν με τον ιδρώτα του προσώπου, με τον επιστημονικό κατά την γνώση τρόπο της διάνοιας τρώγει τον άρτο της θεολογίας, τον μόνο πραγματικά ζωτικό και που συντηρεί τη γένεση

προς την αφθαρσία όποιων τον τρώνε. Γη λοιπόν είναι, που τρώγεται καλά, η κάθαρση της καρδιάς με την πράξη, ενώ χόρτο η γνώση των δημιουργημάτων που δίνει η φυσική θεωρία, και άρτος η αληθινή μυσταγωγία με τη θεολογία.

ΣΧΟΛΙΟ

1. Έργα του Αδάμ λέει τα πάθη της ατιμίας· γιατί τις αρετές τις πραγματοποιεί μόνο ο Θεός σ' όποιους θέλουν, λαμβάνοντας ως όργανο για τη φανέρωση των αρετών την πρόθεση μόνο όσων θέλουν.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Αν, σύμφωνα με τον άγιο Ιωάννη, οποίος έχει γεννηθεί από το Θεό δεν κάνει αμαρτία, γιατί το σπέρμα του Θεού που τον γέννησε μένει μέσα του και δεν είναι δυνατό να συνεχίσει ν' αμαρτάνει, και όποιος έχει γεννηθεί από νερό και Πνεύμα αυτός έχει γεννηθεί από το Θεό,^[Ιω. 3,9· Ιω. 3,5.] πως εμείς που γεννηθήκαμε από το Θεό με το βάπτισμα μπορούμε ν' αμαρτάνομε;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο τρόπος της γέννησης μας από το Θεό είναι διπλός· ο ένας δίνει δύναμη παρούσα σ' αυτούς που γεννιούνται όλη τη χάρη της υιοθεσίας, ενώ ο άλλος την εισάγει ενεργεία όλη παρούσα να μεταπλάθει εκούσια σύμφωνα με το Θεό που την γεννά όλη την προαίρεση αυτού που γεννιέται. Και ο ένας πιστεύει μόνο πως έχει δύναμη παρούσα τη χάρη, ενώ ο άλλος έκτος από την πίστη δημιουργεί και τη θεϊκότατη ομοίωση του γνωσθέντος που ενεργεί κατ' επίγνωση σ' αυτόν που τη γνώρισε. Σε όποιους λοιπόν παρατηρείται ο πρώτος τρόπος της γέννησης, επειδή η γνώμη τους δεν έχει αποεξαρτηθεί τέλεια από την προσκόλληση στη σάρκα και δεν έχουν διαποτιστεί πλήρως με το πνεύμα κατά τη μέθεξη στη ν πράξη των θειων μυστηρίων, που είναι γνωστά τους, σ' αυτούς δεν είναι απούσα η ροπή σε κάποια στιγμή προς την αμαρτία, σε όποιους το επιθυμούν. Γιατί δε γεννά γνώμη που δεν θέλει το Πνεύμα, αλλά εάν αυτή θέλει την μεταπλάθει για τη θέωση· αυτήν όποιος μεταλάβει με την πείρα του συνειδητά δεν μπορεί από αυτό που κυρίως σ' αλήθεια εγνώρισε μια φορά στην πράξη, να μεταπέσει σε κάποιο άλλο κι αυτό να προσποιείται πως είναι το πρώτο, όπως και το μάτι που μια φορά είδε τον ήλιο, δεν μπορεί να παραγνωρίσει έπειτα ως ήλιο τη σελήνη ή κάποια άλλα αστέρια στον ουρανό. Από όποιους όμως κατά τη γέννησή τους το Πνεύμα το άγιο έλαβε ακέρια την προαίρεση τους, αυτούς τους μετέθεσε εξολοκλήρου από τη γη στους ουρανούς και με την ενεργεία αληθινή επίγνωση άλλαξε το ποιο του νου τους με τις μακάριες ακτίνες του Θεού και Πατέρα, ώστε να νομιστεί πως είναι άλλος Θεός, μετέχοντας κατά την έξη με τη χάρη αυτό που όχι μετέχοντας αλλά υπάρχοντας στην ουσία του είναι ο Θεός. Σ' αυτούς η προαίρεση τους αποχτά σαφώς αναμάρτητη έξη της αρετής και της γνώσης, επειδή δεν μπορούν ν' αρνηθούν αυτό που στην πράξη γνώρισαν με την πείρα. Κι αν ακόμα έχομε λοιπόν το Πνεύμα της υιοθεσίας, που είναι ζωτικό σπέρμα και που δίνει σ' αυτούς που γεννιούνται μορφή όμοια μ' αυτόν που τους γέννησε, ωστόσο δεν του δίνομε τη γνώμη μας καθαρή από τη ροπή και τη διάθεση για κάτι άλλο και αυτός είναι ο λόγος που αμαρτάνομε με τη θέληση μας και μετά τη γέννηση μας με το νερό και το Πνεύμα. Αν όμως προετοιμάζομε τη γνώμη μας να δέχεται μ' επίγνωση την ενέργεια αυτών, εννοώ του νερού και του Πνεύματος, τότε με τις πράξεις μας το μυστικό νερό θα πετύχαινε την κάθαρση της συνειδησης και το ζωοποιό πνεύμα θα πραγματοποιούσε μέσα μας την άτρεπτη ολοκλήρωση του καλού με τη βίωση της γνώσης. Λείπει επομένως από τον καθένα από εμάς που μπορούμε ακόμα ν'

αμαρτήσομε η βούληση να παραχωρήσομε στο Πνεύμα ολόκληρο τον εαυτό μας καθαρά και με τη θέληση μας.

1. Με τον ένα τρόπο δίδεται δυνάμει μόνο η χάρη της υιοθεσίας, επειδή σ' όλους γενικά τους βαπτισμένους δίνεται η δυνατότητα να γίνουν υιοί του Θεού. Γιατί είπε: αν δε γεννηθεί κάποιος από νερό και Πνεύμα, δεν μπορεί να εισέλθει στη βασιλεία των ουρανών. Επίσης λέει: σε όσους τον δέχτηκαν, τους έδωσε το δικαίωμα να γίνουν υιοί του Θεού. [Ιω. 3,5 και 1,12] Πως ενώ με τον άλλο τρόπο, με την εκτέλεση των εντολών και τη γνώση της αλήθειας, δίνεται η τελειότητα της ίδιας υιοθεσίας, δηλαδή η αδυναμία γι' αμαρτία, με τη θέωση που δεν υπάρχει στον πρώτο τρόπο. Γιατί σ' αυτόν δεν αφαιρείται η δυνατότητα της αμαρτίας με την ελεύθερη θέληση του ανθρώπου, επειδή δεν στρέφεται ακόμα στο Θεό όλος ο πόθος κατά χάρη.

2. Η αργή πίστη, λέει, έχει τη χάρη της υιοθεσίας δυνάμει, επειδή αυτοί που την έχουν δεν κινούνται με τις εντολές.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8

Επειδή πάλι ο άγιος Ιωάννης λέει ότι ο Θεός είναι φως¹ και εάν περπατούμε μέσα στο φως, όπως αυτός είναι μέσα στο φως [Α' Ιω 1,7], πως και φως λέγεται ο ίδιος, και είναι μέσα στο φως, σαν άλλος μέσα σε κάποιον άλλο;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο Θεός, που είναι στην ουσία του αληθινά φως, υπάρχει μέσα σ' εκείνους που περπατούν μέσα του με τις αρετές, που έγιναν φως αληθινό. Όπως λοιπόν όλοι οι άγιοι εξαιτίας της φιλοθεϊας τους γίνονται το κατά μέθεξη φως, μέσα στο κατ' ουσίαν φως, έτσι το κατ' ουσίαν φως από φιλανθρωπία έρχεται μέσα στο κατά μέθεξη φως. Αν λοιπόν είμαστε με την αρετή και τη γνώση μας μέσα στον Θεό όπως σε φως και ο ίδιος ο Θεός ως φως υπάρχει μέσα σ' εμάς που είμαστε φως. Ο Θεός δηλαδή, το φύσει φως, έρχεται στο κατά μίμηση φως, όπως το αρχέτυπο μέσα στην εικόνα. Ή καλύτερα ο Θεός και Πατέρας είναι φως μέσα στο φως, δηλαδή μέσα στον Υιό και το άγιο Πνεύμα, χωρίς να είναι άλλο φως (ο Πατέρας) και άλλο (ο Υιός) και άλλο (το άγιο Πνεύμα), αλλά στην ουσία είναι ένα και το αυτό φως, τριπλόφωτο όμως ως προς τον τρόπο της ύπαρξης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9

Γιατί λέει πάλι ο άγιος Ιωάννης, αδελφοί, τώρα είμαστε παιδιά του Θεού και δεν φανερώθηκε ακόμα τι θα γίνουμε [Α' Ιωάν. 3,2]; Αν δεν φανερώθηκε ακόμα τι θα γίνουμε, πως ο άγιος Παύλος λέει, σ' εμάς όμως ο Θεός τα αποκάλυψε μέσω του Πνεύματος γιατί το πνεύμα έρευνα τα πάντα και τα βάθη του Θεού; [Α' Κορ. 2,10] Πως διατυπώνει και τέτοιες σκέψεις για το τι θα γίνουμε;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο άγιος ευαγγελιστής Ιωάννης λέει ότι αγνοεί τον τρόπο της μελλοντικής θέωσης όσων έγιναν εδώ παιδιά του Θεού με τις αρετές που ορίζει η πίστη, επειδή δεν έχει

ακόμα φανερωθεί η αυθύπαρκτη κατά την όψη υπόσταση των μελλοντικών αγαθών. Γιατί εδώ περπατούμε με την πίστη και όχι με το ιδώμα. ^{B' Κορ. 5,7} Ο άγιος Παύλος όμως λέει ότι πληροφορήθηκε με αποκάλυψη το θείο σκοπό για τα μελλοντικά αγαθά. ^{Γαλ. 1,12}, αλλά δεν γνωρίζει τον τρόπο της θέωσης σύμφωνα με το θείο σκοπό. Γι' αυτό λέει ερμηνεύοντας τη σκέψη του με σαφήνεια προχωρώ επιδιώκοντας το σκοπό μου, το βραβείο της κλήσης μου στον ουρανό. ^{Φιλιπ. 3,14}, θέλοντας δηλαδή να μάθει από την πείρα τον τρόπο της εκπλήρωσης με την πράξη του θείου σκοπού, που έγινε εδώ γνωστός σ' αυτόν με αποκάλυψη, της θεοποιητικής δύναμης όποιων το αξιώνονται. Συμφωνούν λοιπόν οι απόστολοι, ομοφωνώντας μεταξύ τους στη φαινομενικά αντικρουόμενη διδασκαλία τους, επειδή κινούνται από το ένα και αυτό Πνεύμα. Ο ένας ομολογεί την άγνοια του τρόπου της μελλοντικής κατά χάρη θέωσης, ενώ ο άλλος παρουσιάζει μεγαλόπνευστα τη γνώση του σκοπού. Ότι έχει αυτή τη γνώμη ο μέγας Απόστολος, έγινε ο ίδιος μάρτυρας του εαυτού του με όλους τους θείους λόγους του, άλλοτε λέγοντας ότι θα καταργηθεί κάθε γνώση και προφητεία ^{A' Κορ. 13,8}, άλλοτε δεν έχω ακόμα για τον εαυτό μου την ιδέα ότι το έκανα δικό μου ^{Φιλιπ. 3,13}, άλλοτε πάλι λέγει πως βλέπει τα μελλοντικά σαν μέσα σε καθρέφτη και μ' αινίγματα και ότι είναι καιρός ν' απολαύσει πρόσωπο με πρόσωπο τη μεγάλη και πάνω από νόηση χάρη ^{A' Κορ. 13,12}, άλλοτε ομολογεί ότι γνωρίζει κατά ένα μέρος και ότι προφητεύει κατά ένα μέρος ^{B' Κορ. 13,9}, κι άλλοτε φωνάζει δυνατά ότι πρέπει να γνωρίσει αυτόν όπως έχει γνωστεί, ^{A' Κορ. 13,12} γιατί δηλαδή δεν έχει μάθει ακόμα αυτό που είναι να μάθει. Και μ' ένα λόγο, αυτό που είπε ο Απόστολος ότι όταν έρθει το τέλειο, θα καταργηθεί το μερικό, μου φαίνεται πως είναι το ίδιο μ' αυτό που είπε ο Θεολόγος, δε φανερώθηκε ακόμα τι θα γίνουμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ 12

Ποιος είναι ο χιτώνας ο σπιλωμένος από τη σάρκα; [Ιούδα 23]

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο χιτώνας ο σπιλωμένος είναι η ζωή η κηλιδωμένη με πολλά πλημμελήματα από τα παθήματα της σάρκας. Γιατί καθένας άνθρωπος διακρίνεται φυσικά από τη συμπεριφορά του στη ζωή είτε ως δίκαιος είτε ως άδικος, ο ένας έχοντας καθαρό χιτώνα τον ενάρετο βίο κι ο άλλος έχοντας ζωή σπιλωμένη από έργα πονηρά.

Ή καλύτερα, σπιλωμένος από τη σάρκα χιτώνας είναι η έξη και η διάθεση που σφραγίζει συνειδητά την ψυχή με τη μνήμη των πονηρών κινήματων και ενεργημάτων. Αυτήν βλέποντας για πάντα σαν ένα χιτώνα που έχει περιβληθεί γεμίζει από τη δυσωδία των παθών. Όπως δηλαδή το πνεύμα με τις αρετές που συνυφαινονται κατά λόγον μεταξύ τους φτιάχνει το χιτώνα της αφθαρσίας για την ψυχή, που όταν τον ντυθεί γίνεται ωραία και λαμπρή, έτσι και η σάρκα, με τη συνύφανση των παθών κατά αλογία, φτιάχνει κάποιο χιτώνα ακάθαρτο και σπιλωμένο που καθιστά την ψυχή γνωστή από τον εαυτό του, βάζοντας μέσα της μορφή και εικόνα άλλη από αυτήν που έβαλε ο Θεός.

ΕΡΩΤΗΣΗ 13

Τι σημαίνει ο λόγος, τα αόρατα του Θεού από τότε που χτίστηκε ο κόσμος γίνονται ορατά καθαρά μέσω των δημιουργημάτων με τα μάτια της

διάνοιας, καθώς και η αΐδια δύναμη και η Θεότητά του; [Ρωμ. 1,20] Ποια είναι τα αόρατα του Θεού και ποια η αΐδια δύναμη και Θεότητά του;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Οι λόγοι των όντων που προετοιμάστηκαν πριν από τους αιώνες μέσα το Θεό, όπως αυτός γνωρίζει, -αυτούς οι θείοι άνδρες συνηθίζουν να τους καλούν και αγαθά θελήματα-, ενώ είναι αόρατοι, γίνονται καθαρά ορατοί διαμέσου των δημιουργημάτων με τα μάτια της διάνοιας. Όλα δηλαδή τα δημιουργήματα του Θεού εξεταζόμενα από εμάς κατά τη φύση τους με τη δέουσα επιστήμη, μας μαρτυρούν μυστικά τους λόγους για τους οποίους έγιναν και αποκαλύπτουν όλα μαζί το θείο σκοπό που αφορά κάθε δημιούργημα, σύμφωνα με το λόγο οι ουρανοί διηγούνται τη δόξα του Θεού και το στερέωμα αναγγέλλει τη δημιουργία των χειρών του. [Ψαλμ. 18,2] Αΐδια δύναμη και Θεότητα είναι η πρόνοια που συγκρατεί τα όντα σε συνοχή και η σύμφωνη μ' αυτή θεοποιητική ενέργεια όσων δέχονται αυτή την πρόνοια.

Ή ίσως τα αόρατα του Θεού δεν είναι τίποτε άλλο παρά αυτή η αΐδια δύναμη και Θεότητά του, που έχουν διαπρύσιους κήρυκες τους την υπερφυσική μεγαλοπρέπεια των δημιουργημάτων. Όπως δηλαδή από τα όντα πιστεύουμε πως υπάρχει αυτός ο κυρίως Θεός, έτσι από την ουσιώδη διαφορά των όντων κατά το είδος, διδασκόμαστε την σοφία που υπάρχει έμφυτη στην ουσία του και συνεκτική των όντων. Και πάλι- από την κατά το είδος κίνηση της ουσίας των όντων πληροφορούμαστε την ζωή που υπάρχει έμφυτη στην ουσία του και συμπληρώνει τα όντα, παίρνοντας το λόγο για την αγία Τριάδα -εννώ τον Πατέρα και τον Υίο και το άγιο Πνεύμα -από τη σοφή θεωρία της κτίσης. Γιατί η αΐδια δύναμη του Θεού είναι ο Λόγος ως ομοούσιος του και αΐδια Θεότητα το ομοούσιο άγιο Πνεύμα.

Είναι λοιπόν κατάκριτοι οποίοι δε συνδιδάχθηκαν την αιτία των όντων από τη θεωρία των όντων και όσα προσιδιάζουν κατά φύση στην αιτία, εννώ τη δύναμη και τη Θεότητα. Φωνάζει λοιπόν η κτίση με τα δημιουργήματα της και κατά κάποιο τρόπο διακηρύσσει σε οποίους μπορούν ν' ακούσουν νοερά την ίδια αιτία να υμνείται τριαδικά, εννώ το Θεό και Πατέρα, και την άφατη δύναμη και Θεότητα του, δηλαδή τον μονογενή Λόγο και το άγιο Πνεύμα. Γιατί αυτά είναι τα αόρατα του Θεού που από την αρχή της δημιουργίας γίνονται ορατά με τα μάτια της διάνοιας.

ΣΧΟΛΙΟ

1. Από τα όντα, λέει, μαθαίνουμε τον αίτιο των όντων, από τη διαφορά των όντων πληροφορούμαστε την ενυπόστατη σοφία του όντος, και από τη φυσική κίνηση των όντων διδασκόμαστε την ενυπόστατη ζωή του όντος, τη ζωοποιό δύναμη των όντων, δηλαδή το Πνεύμα το άγιο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 14

Τι σημαίνει ο λόγος, και σεβάστηκαν και λάτρευσαν την κτίση και όχι τον κτίστη; [Ρωμ. 1,25] Τι είναι σέβας και τι είναι λατρεία;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Σέβας είναι η προσκύνηση του θείου με πίστη, ενώ λατρεία είναι η διακονία του με έργα. Αυτό το σέβας, δηλαδή την πίστη, μεταβιβάζοντας το οι άνθρωποι στην κτίση αντί στον κτίστη, πίστευαν και προσκυνούσαν και λάτρευαν δαιμόνια, προσφέροντας τους υπηρεσία με τα πονηρά τους έργα. Ενώ εμείς, που σεβόμαστε το Θεό με την πίστη μας σ' αυτόν, ας φροντίσουμε να του προσφέρουμε και λατρεία καθαρή την πολιτεία μας που γίνεται τέλεια με τις αρετές.

ΕΡΩΤΗΣΗ 15

Τι σημαίνει ο λόγος, γιατί το άφθαρτό σου Πνεύμα υπάρχει μέσα σε όλα, γι' αυτό και όποιους ξεκλίνουν λίγο τους ελέγχεις; [Σοφ. Σολ. 12,1] Αν το λέγει για το άγιο Πνεύμα, τότε πως σε καρδιά ασύνετη δε θα εισέλθει σοφία και δε θα κατοικήσει σε σώμα καταχρεωμένο από αμαρτίες; [Σοφ. Σολ. 1,4] Το εσημείωσα αυτό επειδή λέγεται για όλα γενικά.

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Το Πνεύμα το άγιο δεν απουσιάζει από κανένα ον και μάλιστα από όσα έχουν οπωσδήποτε προικισθεί με λόγο. Γιατί είναι στοιχείο συνεκτικό της γνώσης του καθενός, διότι όντας Θεός και Πνεύμα Θεού προχωρεί ανάμεσα από όλα δυναμικά προνοώντας και ανακινεί το φυσικό λόγο του καθενός και έτσι οδηγεί σε συναίσθηση όσων πράχτηκαν πλημμελώς έξω από το νόμο της φύσης αυτόν που αισθάνεται και έχει προαίρεση που υποχωρεί εύκολα στην υποδοχή των ορθών λογισμών που προκαλούνται από τη φύση. Και πράγματι βρίσκομε πολλούς ακόμα και από τους εξαιρετικά βάρβαρους και νομάδες να εκδηλώνουν αισθήματα καλοκαγαθίας και ν' αθετούν τους θηριώδεις νόμους που επικράτησαν ανέκαθεν σ' αυτούς.

Έτσι λοιπόν σ' όλα γενικά υπάρχει το άγιο Πνεύμα προσδιορισμένο όμως και με άλλη έννοια υπάρχει σε όλους εκείνους που ακολουθούν το Νόμο ως νομοθετικό και προαγγελτικό των μελλοντικών μυστηρίων, που τους προκαλεί αίσθηση της καταπάτησης των εντολών και γνώση της τελειότητας που έχει προαγγελθεί από το Χριστό. Γι' αυτό βρίσκομε κι από αυτούς πολλούς να εγκαταλείπουν την παλαιά και σκιώδη λατρεία ^[Εβρ. 8,5] και ν' αλλάζουν πρόθυμα στη νέα και μυστική.

Υπάρχει εκτός από τους τρόπους που προανέφερα και σ' όλους που κληρονόμησαν με την πίστη τους το θείο και θεοποιό πράγματι όνομα του Χριστού, όχι μόνο επειδή φρουρεί και ανακινεί προνοητικά τον καταφύση λόγο και αποδεικνύει την παράβαση των εντολών ή τη φύλαξη τους και μηνύει την προεξαγγελία του Χριστού, αλλά και επειδή δημιουργεί την υιοθεσία που δόθηκε κατά χάρη με την πίστη. Επειδή δηλαδή παρέχει σοφία πηγαιίνει σ' εκείνους μόνο που έχουν καθαρθεί και στην ψυχή και στο σώμα με την ακριβή συνάσκηση των εντολών, συναναστρεφόμενο αυτούς σα να είναι οικείοι του με την απλή και άυλη γνώση και διαπλάθει το νου τους για τη θέωση με τ' άχραντα νοήματα των απορρήτων πραγμάτων.

Βρίσκεται λοιπόν σε όλα γενικά, επειδή συνέχει όλα και προνοεί για όλα και ανακινεί τα φυσικά σπέρματα, ενώ προσδιορισμένο βρίσκεται και σε όλους που υπακούουν στο Νόμο, επειδή υποδεικνύει την παράβαση των εντολών και φωτίζει την προαναγγελμένη υπόσχεση για την έλευση του Χριστού, ενώ σε όλους τους πιστούς του Χριστού εκτός από τα παραπάνω είναι και πρόξενο της υιοθεσίας. Ως αυτό που παρέχει σοφία δεν βρίσκεται γενικά σε κανένα από όσους αναφέρθηκαν, εκτός από εκείνους που κατανόησαν και έκαναν τον εαυτό τους με την ένθεη πολιτεία τους άξιο για τη θεοποιό ενοίκηση του. Γιατί καθένας που δεν κάνει τα

θεία θελήματα, κι αν ακόμα είναι πιστός, έχει ασύνετη καρδιά, επειδή είναι εργαστήρι πονηρών λογισμών και το σώμα καταχρεωμένο από αμαρτίες, επειδή είναι συνεχώς ένοχο για μολυσμούς παθών που πάντοτε διασκορπίζεται και διασκορπίζει μαζί της το νου που τη διαπράττει και που τον χωρίζει από την ενική ταυτότητα γύρω από την αλήθεια και διασκορπίζοντας τον σε πολλές αθεμελίωτες φαντασίες και δοξασίες για τα μη όντα δημιουργεί μια αλόγιστη έξη. Αυτήν την λεπταίνει και τη σπέρνει κάτω από νερό η παρουσία του θείου λόγου, απαλύνοντας με τη λεπτότητα της θεωρίας το πάχος της διάνοιας που διαπιστώνεται με την αίσθηση στην επιφάνεια των παθών και διαστέλλοντας ευκρινώς τη μεταβολή και τη σύγχυση των φυσικών δυνάμεων που προκαλεί το πάθος και επαναφέροντας έτσι πάλι την οικεία αρχή της γνώσης. Αυτό το νόημα έχει, νομίζω, η σπορά κάτω από το νερό.

Όλη την εξήγηση λοιπόν όσων ιστορούνται στο οικείο μέρος της Γραφής, συντομευμένη στα παραπάνω, την παρέθεσε ο λόγος μου. Για να γίνει όμως το χωρίο σαφέστερο, ας εξετάσομε, αν νομίζεις, κάθε σημείο με ένα ορισμό.

Μοσχάρι χυτό είναι η σύγχυση και η ανάμειξη μεταξύ τους των φυσικών δυνάμεων ή καλύτερα η εμπαθής και αλόγιστη συγκέντρωση των παρά φύση παθών που δημιουργεί την αλόγιστη ενέργεια. Και είναι ένα το μοσχάρι, επειδή η έξη της κακίας είναι μία, που διασπάται σε πολλά είδη κακίας. Και είναι μοσχάρι, επειδή το μοσχάρι είναι καρτερικό και φιλόπονο και ικανό στη γεωργία και κατά κάποιο τρόπο είναι αναδοτικό και επινοητικό της κακής διάθεσης γύρω από τα πάθη, όπως συμβαίνει με το μηρυκασμό. Και είναι χυτό, επειδή η έξη των παθών και η ενέργεια σχηματίζεται σύμφωνα με το είδος της προτεθειμένης μέσα στη διάνοια κακής φαντασίας. Το αυτοί είναι οι θεοί σου, Ισραήλ λέγεται σε πληθυντικό αριθμό, επειδή το κακό από τη φύση του απλώνεται και είναι άστατο και πολύμορφο και χωριστικό. Αν δηλαδή το καλό ως από τη φύση του ενοποιεί και συνδέει τα χωρισμένα, το κακό είναι φανερό ότι διαίρει και φθείρει τα ενωμένα.

Ενώτια είναι οι λόγοι περί θεολογίας που ενυπάρχουν φυσικά μέσα στο νου προϊόντα της ευσεβούς κατανόησης των όντων. Τα περιδέραια είναι τα ορθά διδάγματα για τα όντα. Τα ψέλλια είναι η πράξη και ενέργεια των αρετών. Ή αλλιώς ενώτια είναι ο έμφυτος λόγος -γιατί σύμβολο του νου είναι το αντί-και περιδέραια είναι το θυμικό -γιατί ο τράχηλος είναι τύπος εξουσίας και τυραννίας-. Ψέλλια των χεριών είναι η επιθυμία που την δείχνει η πράξη της ηδονής. Όλη αυτά ανάλογα με την έννοια που δόθηκε στο καθένα ρίχνοντάς τα ο νους στη φωτιά των παθών χτίζει την άλογη κι ανόητη έξη της άγνοιας, τη μητέρα όλων των κακών. Τη λεπτύνει όμως, όταν ο νους, εξετάζοντας διανοητικά το πάχος του πάθους όπως φαίνεται εξωτερικά με την αίσθηση, αναγάγει διαιρώντας στην οικεία αρχή το καθένα από όσα συντελούν στη σύνθεση του πάθους. Και έτσι σπέρνει κάτω από το νερό, εννοώ τη γνώση της αλήθειας, όσα διακρίθηκαν και απαλλάχθηκαν από την μεταξύ τους κακή συμπλοκή και σύνθεση.

Το εννοώ αυτό κάπως έτσι: κάθε πάθος συνίσταται οπωσδήποτε με τη συμπλοκή κάποιου αισθητού και κάποιας αίσθησης και κάποιας φυσικής δύναμης, εννοώ το θυμό και την επιθυμία ή το λόγο που έχει παρεκτραπεί από το καταφύση. Αν λοιπόν μπορέσει ο νους, αφού θεωρήσει την τελική σύνθεση μεταξύ τους, του αισθητού, της αίσθησης και της σχετικής φυσικής δύναμης, να ξεχωρίσει καθένα από αυτά και να το επαναφέρει στον οικείο φυσικό του λόγο και να θεωρήσει καθεαυτό το αισθητό έξω από τη σχέση του με την αίσθηση και την αίσθηση έξω από την οικειότητα του αισθητού προς αυτήν και την επιθυμία, ας πούμε, ή κάποια άλλη από τις φυσικές δυνάμεις χωρίς την εμπαθή διάθεση προς την αίσθηση και το αισθητό, όσο η όποια κίνηση του πάθους προετοιμάζει να γίνει η θεωρία, λείανε και λέπτυνε τη σύσταση του μοσχαριού, του οποιουδήποτε δηλαδή πάθους που προκύπτει και το έσπειρε κάτω από το νερό της γνώσης, αφανίζοντας εντελώς κι

αυτήν ακόμα την κούφια φαντασία των παθών με την αποκατάσταση στον εαυτό τους των πραγμάτων που καταφύση το αποτελούν. Είθε και εμείς να λεπτύνουμε και να αφανίσουμε το χυτό μοσχάρι της ψυχής και να της μείνει μόνη η ανόθευτη θεία εικόνα που να μην μολύνεται με τίποτε γενικά από τα έξω.

Και αυτό που λέγεται στο τέλος, και ο Μωυσής έδωσε να το πιουν οι υιοί του Ισραήλ,^[Εξ. 32,20] σημαίνει τον τρόπο της διδασκαλίας που παρέχουν οι δάσκαλοι στους μαθητές τους, ο οποίος καθαρίζει τα πάθη.

ΕΡΩΤΗΣΗ 18

Αν όσοι εφαρμόζουν το νόμο θα δικαιωθούν,^[Ρωμ2,13.] σύμφωνα με τον Απόστολο, πως πάλι λέει ότι όσοι λαμβάνετε δικαίωση από το νόμο, έχετε εκπέσει από τη χάρη;^[Γαλ. 5,4]

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Δεν θα δικαιωθούν γενικά όσοι εφαρμόζουν το νόμο, αλλά θα δικαιωθούν όσοι εφαρμόζουν πνευματικά τον πνευματικό κανόνα του πνευματικού νόμου που νοείται πνευματικά και κατά τον εσωτερικό άνθρωπο, μη εκπίπτοντας από τη χάρη, επειδή ο λόγος έχει διαβεί στα μύχια της ψυχής τους με την κάθαρση. Όσοι όμως ασκούν σωματική λατρεία κατά το φαινόμενο του νόμου, εκπίπτουν οπωσδήποτε από τη θεία χάρη, επειδή αγνοούν την τελείωση του πνευματικού νόμου, που καθαιρεί το νου από κάθε κηλίδα με τη βοήθεια της χάριτος, και το τέλος είναι ο Χριστός.

ΕΡΩΤΗΣΗ 19

Τι σημαίνει το, όσοι αμάρτησαν χωρίς (γραπτό) νόμο, θα καταδικασθούν σε απώλεια χωρίς κατηγορο το νόμο αυτόν και όσοι αμάρτησαν ενώ είχαν νόμο, θα κριθούν με βάση το νόμο αυτόν.^[Ρωμ. 10,4] Και πως πάλι ο ίδιος λέει, όταν ο Θεός θα κρίνει μέσω του Ιησού Χριστού όσα κρύβουν οι άνθρωποι σύμφωνα με το Ευαγγέλιο μου; Αν θα κριθούν με το νόμο, πως θα κριθούν μέσω του Ιησού Χριστού;

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο Λόγος του Θεού, ο Ιησούς Χριστός, ως δημιουργός όλων είναι και του φυσικού νόμου δημιουργός, και ως προνοητής και νομοθέτης είναι σαφώς χορηγός και του γραπτού νόμου και του πνευματικού, δηλαδή του νόμου της χάριτος. Γιατί τέλος του νόμου είναι ο Χριστός, δηλαδή του γραπτού νόμου που τον νοούμε πνευματικά. Αν λοιπόν και ο φυσικός και ο γραπτός και ο νόμος της χάριτος συνενώνονται στο Χριστό ως δημιουργό και προνοητή και νομοθέτη και εξιλαστή, αληθεύει ο θείος απόστολος λέγοντας ότι ο Θεός πρόκειται να κρίνει όσα κρύβουν οι άνθρωποι σύμφωνα με το ευαγγέλιο του, δηλαδή όπως ευαγγελίζεται μέσω του Ιησού Χριστού του μονογενούς, που είναι κατά την ουσία ο δικός του Λόγος, που προχωρεί διαμέσου όλων και άλλους ελέγχει, άλλους δέχεται πρόθυμα και σε

εκείνους που ζούνε κατά φύση και κατά το νόμο και κατά τη χάρη απονέμει ό,τι τους αξίζει μέσω του μονογενούς άφραστου Λόγου. Γιατί κάθε φύσης και κάθε νόμου και θεσμού και τάξης ποιητής είναι ο Λόγος του Θεού και κριτής όσων υπόκεινται στη φύση, στο νόμο, στο θεσμό και την τάξη. Γιατί χωρίς τον λόγο που υπαγορεύει δεν υπάρχει νόμος. Είτε λοιπόν κάποιος κρίνεται σύμφωνα με το νόμο, στο όνομα του Χριστού θα κριθεί, είτε χωρίς νόμο, πάλι στο όνομα του οπωσδήποτε θα κριθεί. Γιατί όλων όσα υπάρχουν και λέγονται και νοούνται αρχή και μέση και τέλος είναι ως δημιουργός ο Λόγος.

ΕΡΩΤΗΣΗ 20

Ποια είναι η σικιά του Ευαγγελίου που ξεράθηκε φαινομενικά παράλογα; Και ποια είναι η ακρότατη πείνα που ζητούσε καρπό πριν από την ώρα; Και τι σημαίνει η κατάρα για ένα αναίσθητο πράγμα.^[Μάρκ. 11,12-14.,Ματθ. 21,18ε]

ΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο Θεός Λόγος που οικονομεί τα πάντα για χάρη της σωτηρίας των ανθρώπων, αφού παιδαγώγησε πρώτα τη φύση μας με το νόμο που περιέχει σωματικότερη λατρεία -γιατί δεν μπορούσε να δεχτεί την αλήθεια γυμνή από τυπικά προκαλύμματα εξαιτίας της άγνοιας και της αλλοτρίωσης που της προκλήθηκε προς τα αρχέτυπα θεία πράγματα- ύστερα, ερχόμενος στον κόσμο αφού έγινε φανερά από τον εαυτό του άνθρωπος παίρνοντας σάρκα που είχε νοερή, και λογική ψυχή, κι αφού ως Λόγος μετέφερε τη φύση μας στην άυλη, γνωστική, πνευματική λατρεία, δεν ήθελε, αφού πια φάνηκε στη ζωή η αλήθεια, να εξουσιάζει η σικιά, που τύπος της ήταν η σικιά.

Γι' αυτό λέει· επιστρέφοντας από τη Βηθανία στα Ιεροσόλυμα,^[Ματθ. 21,18· Μάρκ. 11,11ε.] δηλαδή μετά την τυπική και σικιώδη και που ήταν κρυμμένη μέσα στο νόμο παρουσία του, ερχόμενος ξανά στους ανθρώπους με τη σάρκα -γιατί έτσι πρέπει να εκληφθεί το επιστρέφοντας-είδε στο δρόμο μια σικιά που είχε μόνο φύλλα,^[Ματθ. 21,18· Μάρκ. 11,13] που υπήρχε στη σικιά και στους τύπους, δηλαδή τη σωματική λατρεία του νόμου κατά την άστατη και παροδική -επειδή ήταν δίπλα στο δρόμο-παράδοση, τη λατρεία των τύπων μόνο και των θεσμών που περνούν.

Όταν ο Λόγος την είδε σαν σικιά ωραία και μεγαλοπρεπή και στολισμένη, ωσάν με φύλλα, με τα εξωτερικά περιβλήματα των σωματικών παραγγελμάτων του νόμου και μη βρίσκοντας καρπό, δηλαδή δικαιοσύνη, την καταράστηκε επειδή δεν έδινε τροφή στο Λόγο, η καλύτερα πρόσταξε να μη καλύπτει πια δυναστεύοντας την αλήθεια με τους νομικούς τύπους, πράγμα που αποδείχτηκε στη συνέχεια με τα έργα, αφού καταξεράθηκε εντελώς η νομική ωραιότητα που είχε την ύπαρξή της στα σχήματα μόνο και έσβησε η έπαρση των Ιουδαίων γι' αυτή.

Γιατί δεν ήταν εύλογο αλλά ούτε κι επίκαιρο, αφού πια είχε φανεί λαμπρή η αλήθεια των καρπών της δικαιοσύνης να παρασύρεται και να ξεγελιέται από τα φύλλα η όρεξη όσων παράτρεχαν σαν δρόμο την παρούσα ζωή και να αφήνουν τους πλούσιους φαγώσιμους καρπούς του Λόγου. Γι' αυτό λέει δεν ήταν ο καιρός των σύκων.^[Μάρκ. 11,13] ο χρόνος δηλαδή κατά τον οποίο κυριαρχούσε στην ανθρώπινη φύση ο νόμος, δεν ήταν καιρός καρπών της δικαιοσύνης, αλλά εικόνιζε τους καρπούς της δικαιοσύνης και μουσσε κατά κάποιο τρόπο τη μέλλουσα θεία κι απόρρητη και σωτήρια όλων χάρη, στην οποία δεν είχε φτάσει από την απιστία του ο παλιός λαός και γι' αυτό χάθηκε.

Γιατί ο Ισραήλ, λέει ο θείος απόστολος, με το να επιδιώκει το νόμο της δικαιοσύνης, δηλαδή το νόμο της σκιάς και των τύπων, δεν έφτασε στο νόμο της δικαιοσύνης,^[Ρωμ. 9,31] δηλαδή το νόμο που ολοκληρώνεται με το Πνεύμα του Χριστού.

Ἡ πάλι ἔπειδή το πλήθος των ιερών και γραμματέων και νομικῶν και Φαρισαίων, ἄρρωστοι ἀπό την κενή δόξα με την επίδειξη της πλαστής ευλάβειας των ηθῶν, φαινόμενοι ὅτι ασκούσαν δικαιοσύνη, ἔτρεφαν την ἔπαρση της οἰησης, ο Λόγος λέει ὅτι η οἰηση αυτῶν που αναφέρθηκαν είναι συκιά ἀκαρπη πλούσια μόνο σε φύλλα, την οποία, αυτὸς που επιθυμεί τη σωτηρία ὅλων των ἀνθρώπων και πεινά τη θέωσή τους, την καταριέται ως ἀκαρπη και την ξεραίνει, ὡστε, προκρίνοντας ἀπό το να φαίνονται το να είναι δίκαιοι, ἀφού ξεντυθούν το χιτῶνα της ηθικής υπόκρισης και φορέσουν το γνήσιο χιτῶνα της ἀρετῆς, ὅπως θέλει ο θείος Λόγος, να περάσουν μ' ευσέβεια τη ζωή τους παρουσιάζοντας στο Θεὸ της ψυχῆς μάλλον τη διάθεση, παρά την πλαστότητα των ηθῶν στους ἀνθρώπους.

Ἄν τώρα και μερικοὶ ἀπό τους Χριστιανούς εἴμαστε τέτοιοι, πλάθοντας την ευλάβειά μας με τους τρόπους χωρὶς ἔργα δικαιοσύνης, ἀν δεχτούμε το Λόγο ως φιλάνθρωπο που πεινά τη σωτηρία μας, ἀποξηραίνει το σπέρμα της κακίας μέσα στην ψυχή, την οἰηση, για να μη μας δίνει πια την ἀνθρωπαρέσκεια, καρπὸ της φθοράς.

Ἐχετε, σύμφωνα με τις δικές μου πενιχρές δυνάμεις, το νόημα του λόγου, που κατὰ την ἀφήγηση που ἔκανα ἔδειξε τον Κύριο να πεινά ορθά και χρήσιμα να καταριέται τη συκιά και να την ξεραίνει σε κατάλληλη ὥρα, γιατί ἦταν ἐμπόδιο στην ἀλήθεια, και που ἦταν εἴτε η σύμφωνη με το νόμο παλαιὰ παράδοση των σωματικῶν τύπων εἴτε και η ἐπαρμένη συμπεριφορὰ των Φαρισαίων και η δική μας.

ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΝ, ΠΕΡΙ ΑΠΟΡΩΝ

(ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Α' - ΝΓ')

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ